

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Завершується 2004 рік. Український народ зустрічає 14-те новорічне свято в умовах державної незалежності, з усвідомленням того, що в країні значною мірою відбувся процес формування єдиної нації.

Кінець року – це завжди підведення підсумків. Наважуся висловити свою думку про весь період економічного розвитку України за часів незалежності. Навряд чи він віддзеркалюватиме класичні бізнес-цикли світової економіки, визначені останніми лауреатами Нобелівської премії норвежцем Фінном Кюдландом та американцем Едвардом Прескоттом. І не тільки через наявність у країні великої кількості визначених ними «динамічних неузгодженостей». Найімовірніше, можна говорити, що економічна історія незалежної України розпочалася з руйнування «до основанья...» всієї спадщини, що залишилася від Радянського Союзу, особливо щодо економічних зв'язків. І в цьому виявилися єдиними як націоналісти, так і особи, що просто опинилися біля «пирога», який їм пощастило ділити.

Становлення української економіки – це болючий процес витіснення на багато років з реальної економіки і з самої країни мільйонів громадян. Це майже повне припинення функціонування багатьох галузей народного господарства і великих підприємств, що задовго до цього втратили конкурентоспроможність і в умовах зростання відкритості економіки не мали подальшої перспективи. Одночасно розпочалося накопичення капіталу і валютних резервів, причому канали та шляхи були різні. Серед них, по-перше, трансферт капіталу мільйонів «заробітчан» на батьківщину для матеріального підтримання своїх сімей, навчання дітей, вкладання коштів у нерухомість, створення власних підприємств, відкриття депозитних рахунків; по-друге, переорієнтація на експорт тих галузей і підприємств, які мали для цього хоч якісь можливості, навіть за рахунок демпінгової політики; по-третє, розвиток тіньового сектору. Роль кожного з цих факторів ще потребує вивчення, але безперечно, що саме на такому тлі почали розвиватися галузі, що належать до нової економіки, та сучасна торгівля.

Після 2000 р. в Україні з'являється плеяда менеджерів міжнародного рівня, які започатковують політику реформ і створюють передумови для функціонування української економіки як єдиного комплексу. Найвиразніше новим політикам вдалося зорієнтувати економічну політику на користь соціальної складової. Найменш вирішеною залишається проблема обличчя української економіки в системі світового розподілу праці. Саме вона заслуговує нині на найбільшу увагу фахівців, і наш журнал сприятиме публікації наукових розвідок, що будуть присвячені її вирішенню.

Не треба бути досвідченим експертом, щоби не усвідомлювати, що в наступні роки необхідно буде створити мільйони робочих місць. Програмою кандидата в Президенти України Віктора Ющенка визначений рубіж у 5 млн. робочих місць. Хочеться сподіватися, що нова політика відкине теорію безперервного зниження безробіття за допомогою високої інфляції, економічна мудрість якої підсумовувалася так званою кривою Філіпса. Сучасна теорія і практика (особливо країн зони євро, Нової Зеландії, Швеції, Великобританії) засвідчують, що політика високої зайнятості має будуватися на проведенні фіскальної і монетарної політики на основі довгострокових правил, що не припускають змін. Незважаючи на деяку втрату гнучкості економічної політики, доцільніше концентрувати зусилля на інституційних змінах, а не на зміні обов'язкових правил.

Кризові явища української економіки кінця 2004 р. засвідчили, що втрата довіри до економічної політики уряду призводить до зростання цін. Якщо населення зневірилося в обіцянках уряду щодо зниження інфляції, воно занепокоєно вилучає гроші з банківських депозитів та інтенсивно здійснює покупки, щоби врятувати свої фінансові накопичення, що, зрештою, посилює інфляцію. І це пояснюється лише одним: «маленька людина» ніколи не змиряється з тим, що вміст її гаманця «тане» через те, що в країні вирує інфляція. Досвід президентської гонки 2004 р. показав, що «ефект очікування» може визначати поведінку всіх суб'єктів економіки на мікро- і макrorівнях. Тому уряд нового Президента України має базувати свою економічну політику на усвідомленні того, що вся економіка може потрапити в пастку високої інфляції, і тому цінова та валютна стабільність має стати основою всієї економічної політики, у т. ч. політики зайнятості.

І останнє, але не найменш важливе, яку економіку ми маємо нині? Наша економіка нагадує міфічного птаха Фенікс, що відродився з попелу. Завдяки реформам початку сторіччя, до яких безпосередньо причетний новий президент, і не в меншій мірі завдяки винятковій живучості нації розкритися маховик зростання. Поки що він самокерований, влада в економічному русі виконує переважно роль споживача, якому платять переважно за те, щоб не заважав, – у формі податків, хабарів, приватизованих за заниженими цінами підприємств тощо. На жаль, влада не спромоглася визначити головні довгострокові орієнтири економічної політики. Питання, власне, можна поставити таким чином: яку економічну модель має обрати Україна? Чи задовольнить нас роль виробничого майданчика для функціонування технологій, які розробляються іншими країнами, чи ми все ж таки спроможні

стати лідерами в певних економічних сферах? Запрошую всіх, хто має, що сказати з цього приводу, до виступу на сторінках журналу.

Коли останній номер журналу за 2004 р. потрапить до свого читача, Україна вже матиме нового президента. Президентська гонка була нелегкою, адже точилася боротьба не стільки між конкретними претендентами на місце лідера нації, скільки між різними світоглядами, точніше, між старим і новим економічним мисленням. На «карту» було поставлено надто багато, і це зробило вибори найбруднішими за всю історію країни. Однак найскладніше розпочинається після завершення виборів – треба виконувати обіцянки, за які голосували виборці. Значною мірою переможець має взяти на себе і виконання тих зобов'язань, які брала на себе сторона, що програла. Хочеться не тільки побажати успіхів новому президентові, а й допомогти їх досягненню. Тому від імені редакційної колегії запрошую науковців України та інших країн до участі у роботі нашого журналу. Ми охоче публікуватимемо результати новітніх досліджень у галузі європейської економіки, особливо в тій частині, яка може бути корисною для визначення економічної політики країн із перехідною економікою.